

EU's vattendirektiv

- Vad innebär det för kommunen?

Varför en ny vattenförvaltning?

”Vatten är ingen vara vilken som helst utan ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant.”

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
2000/60/EG av den 23 oktober 2000
om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder
på vattenpolitikens område

Bra vatten – stort ansvar

- Nödvändigt för vår överlevnad
- Stort upplevelsevärde
- Viktigt ur ett industriellt perspektiv
- Sverige har naturligt bra vatten
 - rullstensåsar och sanddeltan – naturliga reningsverk
 - arbete med övergödning, försurning & utsläpp av giftiga ämnen

För att värna om det goda vatten vi har krävs att vi fortsätter att arbeta aktivt med både gamla och nya problem!

Ett gemensamt uppdrag

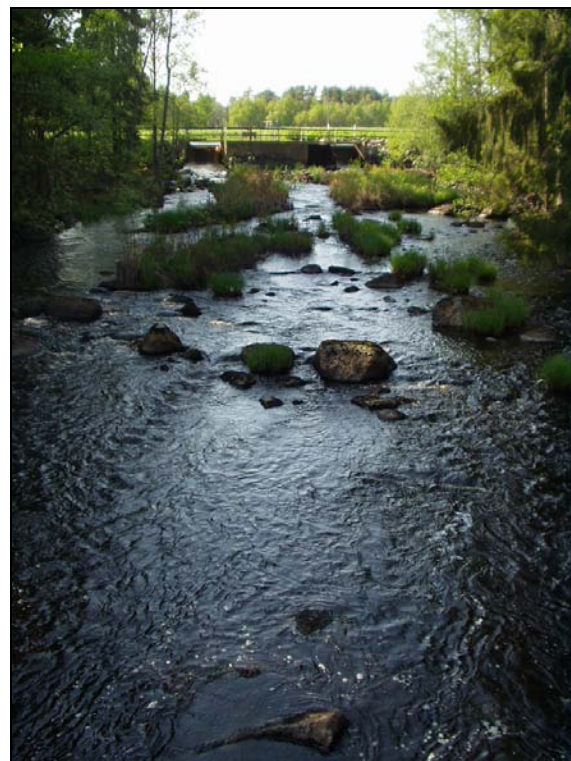
- Långsiktig och hållbar vattenförvaltning
- Kust-, grund- och inlandsvatten
- Vattnets naturliga förutsättningar
- Naturvetenskapligt och samhällsekonomiskt underlag för fysisk planering

- Gäller för alla EU-länder!

Vad är målet?

- God status
- God tillgång
- Ingen försämring
- Hållbart utnyttjande
- Framtida generationer ska få uppleva god vattenkvalitet

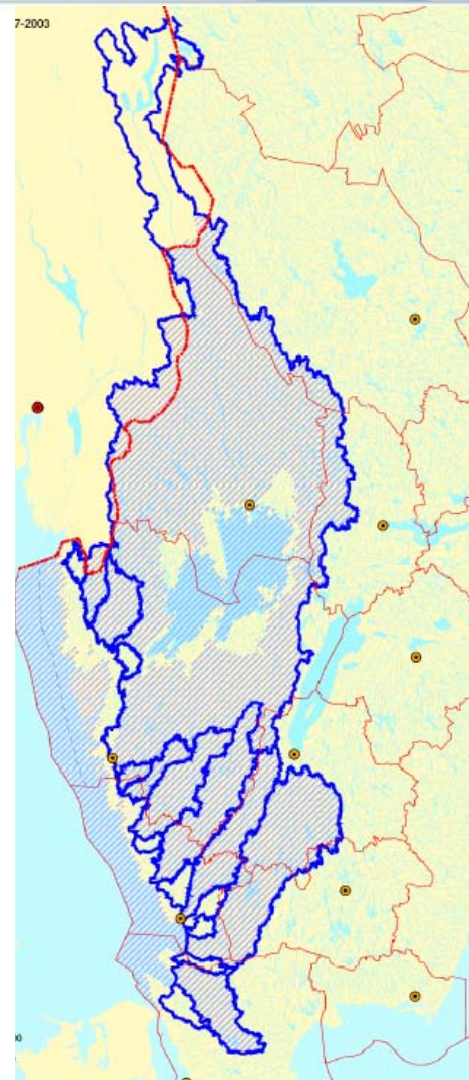
Organisation

- Regering
- HaV
- SGU
- Vattenmyndigheterna
- Länsstyrelserna
- Kommunerna
- Vattenråd

Västerhavets vattendistrikt

- 9 län
- Norge
- 70 kommuner helt inom
- 113 kommuner helt eller delvis inom
- 2,4 milj invånare
- 3029 vattenförekomster

Vattenförvaltningens omfattning

Indelning i Vattenförekomster

Vattenförekomst

Vattendrag areo > 10 km²

Sjöar > 1 km²

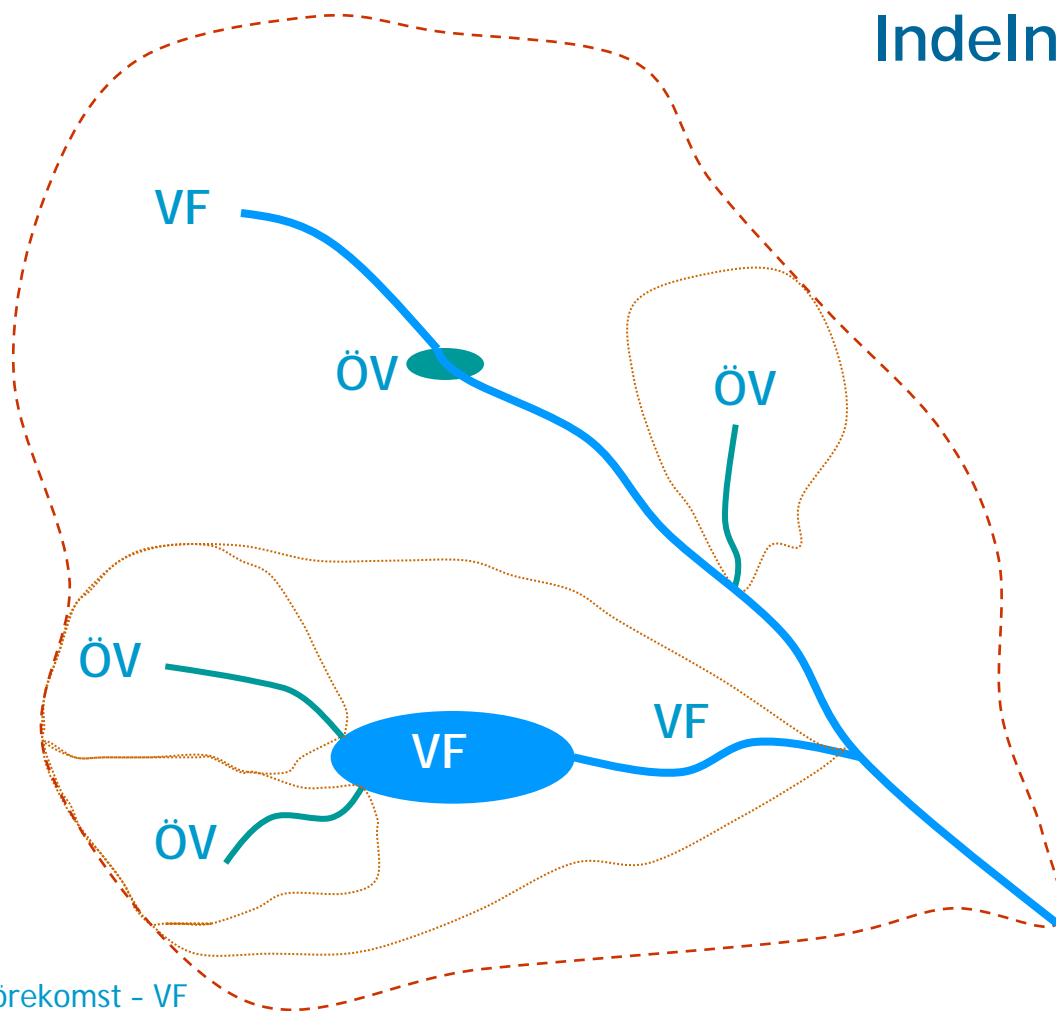
Övrigt vatten

Vattendrag areo < 10 km²

Sjöar < 1 km²

Vattenförekomster får
Miljökvalitetsnormer

Påverkan i "övrigt vatten"
får inte försämra statusen i
vattenförekomst

Vattenförekomst - VF
Övrigt vatten - ÖV

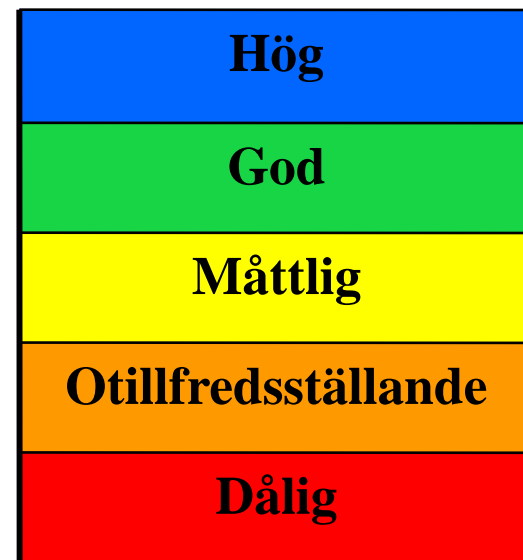
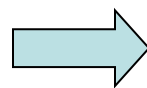

God vattenstatus

Ytvatten: Ekologisk status bedöms utifrån Naturvårdsverkets bedömningsgrunder

$$\text{EQR} = \frac{\text{Hur det är}}{\text{Hur det borde vara}}$$

God vattenstatus

Grundvatten - i denna cykel bedöms:

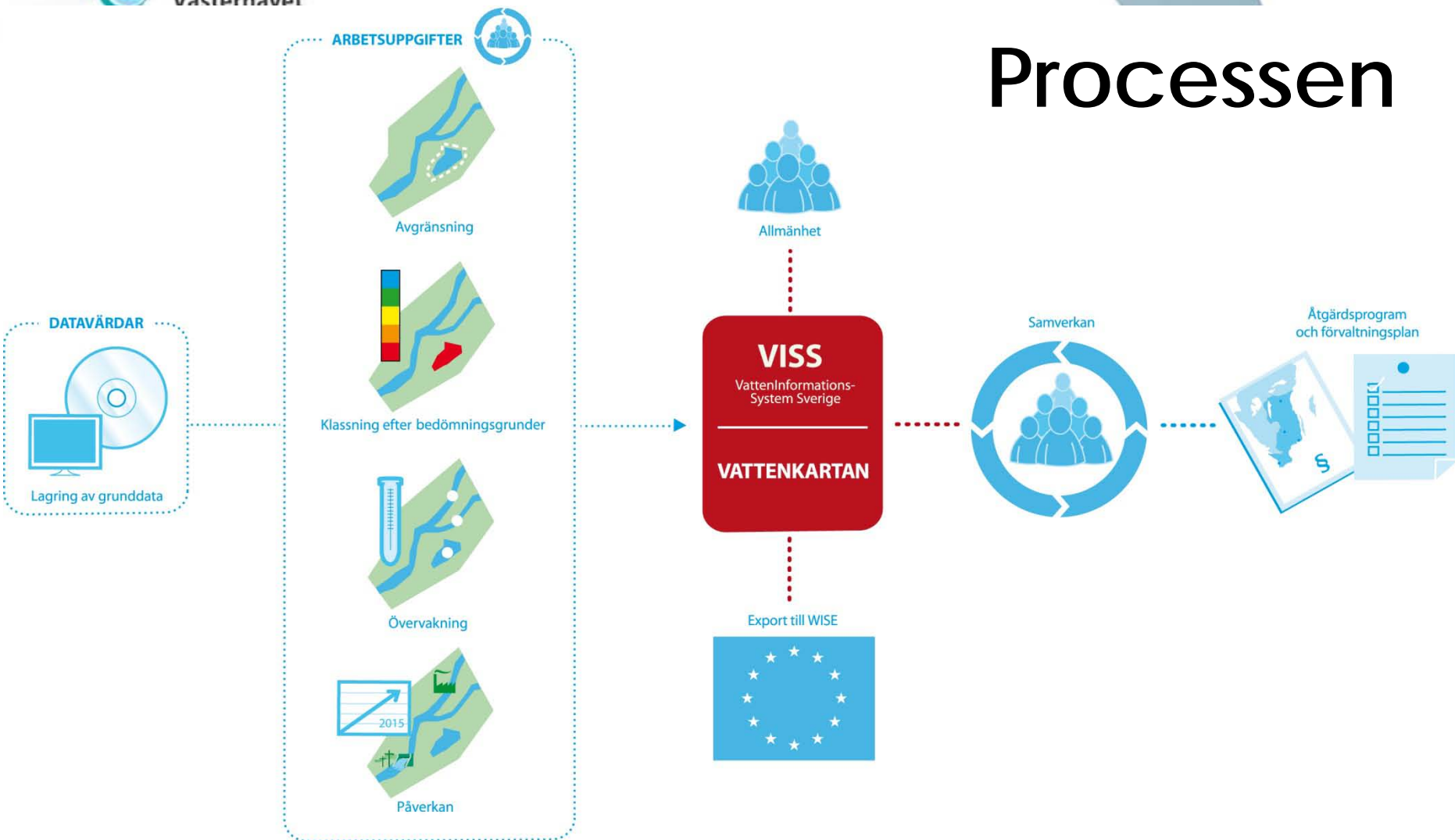
- Kemisk status:
 - nitrat
 - klorid
 - sulfat
 - bekämpningsmedel
- Kvantitativ status

Statusklassning

God
Uppnår ej god

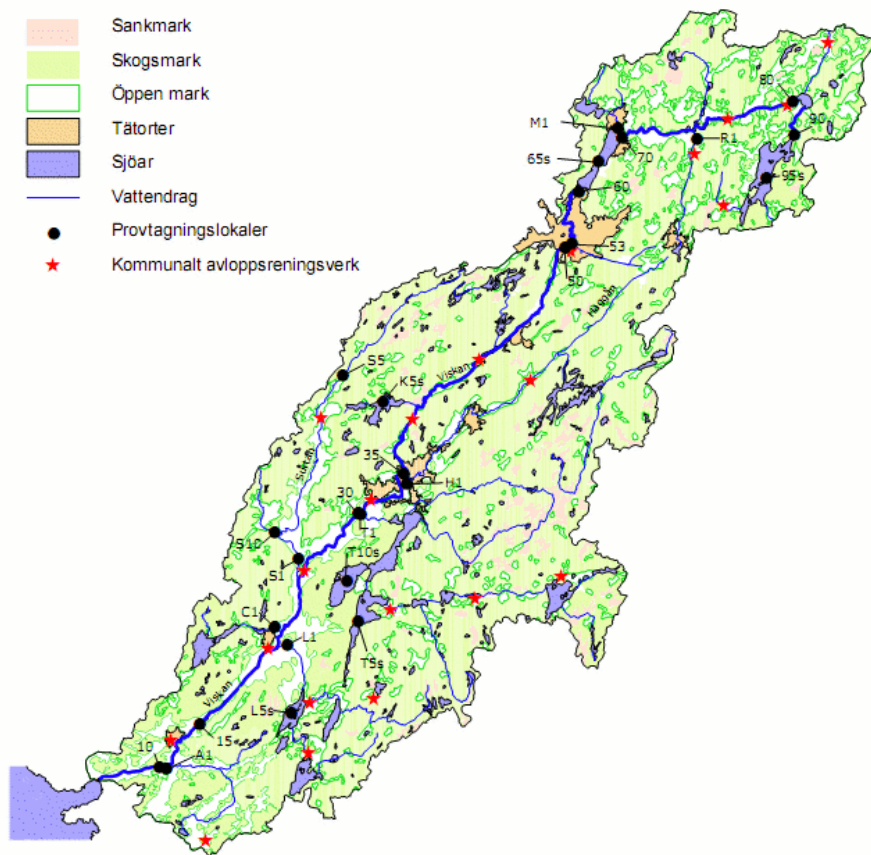

Processen

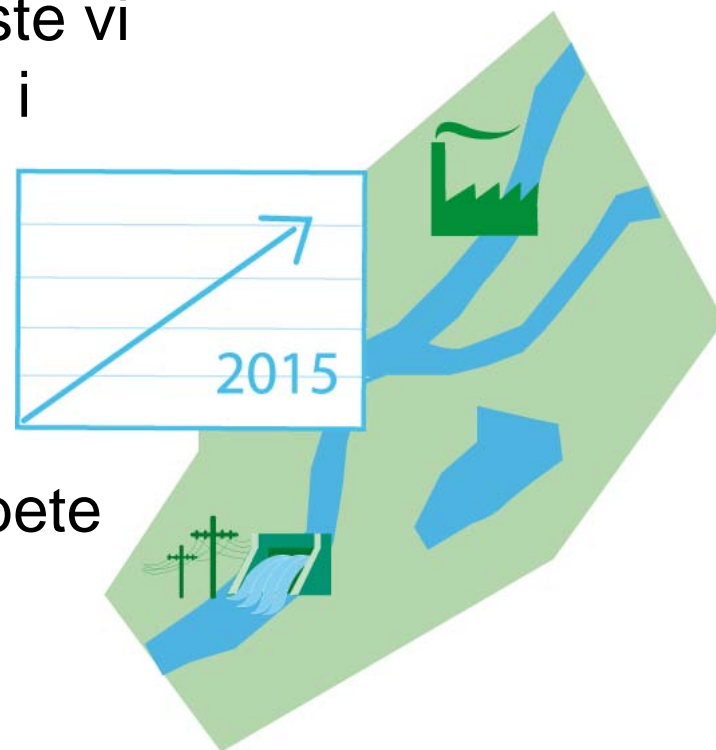
Övervakningsprogram

- För att kunna utvärdera status behöver vi övervaka tillstånd och förändringar
- Information om all pågående övervakning har samlats in och lagrats i VISS
- Ett urval har inrapporterats till Kommissionen enligt direktivets krav

Påverkansanalys

- För att kunna föreslå åtgärder måste vi analysera vilken påverkan vattnen i dag utsetts för och hur denna kan komma att förändras under de kommande åren
- Analysen måste ske i nära samarbete mellan myndigheter och mellan myndigheter och företrädare för industri och näringsliv

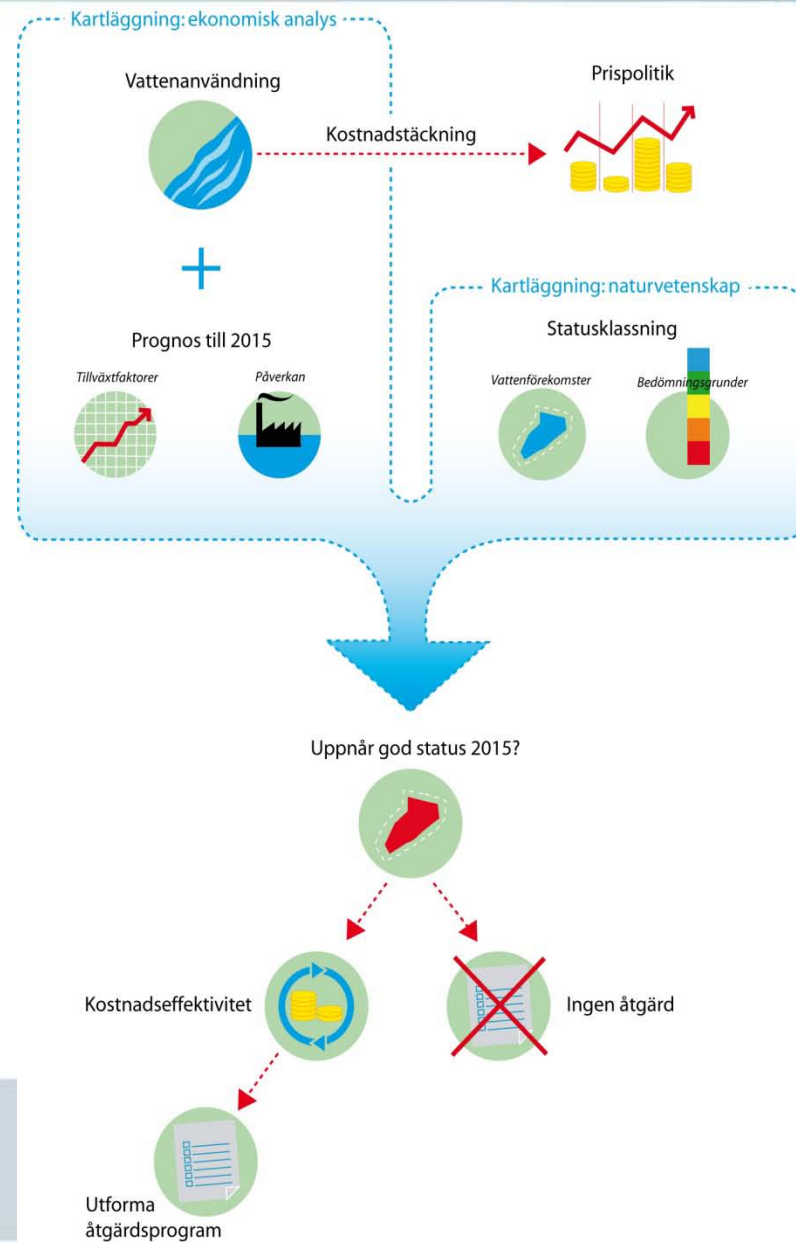
Åtgärdsprogram

- Kan fastställas för hela eller delar av distriktet
- Kan innehålla krav på vattenskyddsområden, skyddszoner, villkorsförändringar
- Ska genomgå en samhällsekonomisk konsekvensanalys
- Vattendelegationen beslutar
- Andra myndigheter verkställer

Ekonomisk analys

- Vattenanvändning
 - Hur värderar samhället en viss vattenanvändning?
- Kostnadstäckning
 - Till hur stor del betalar vattenanvändarna för alla kostnader (även miljöpåverkan) som är associerade med vattenanvändningen?
- Prognos till 2015
 - Vilka samhällsekonomiska drivkrafter kommer att påverka statusen på vattnen år 2015?

Vem skall betala för åtgärder?

- Många åtgärder pågår redan t ex kalkning, sanering, våtmarksprojekt
- Enligt direktivet gäller principen att förorenaren skall betala
 - Vem är förorenare/nyttjare?
- År 2010 slog Sverige fast en prispolitik som ska främja ett effektivt och hållbart nyttjande av vattenresurserna

Vattenråd

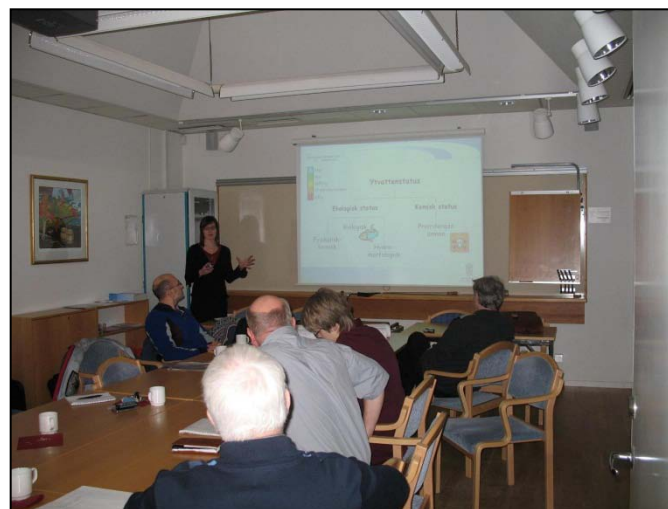
- En samling aktörer som gemensamt försöker skapa ett helhetsperspektiv på vattenresurserna inom ett område
- Bidrar genom att på ett tidigt stadium delta i förberedelser och diskussioner om hur vattenresurser skall hanteras
- Speglar intressena i avrinningsområdet
- Många vattenråd är under bildande

Vattenrådsmöte

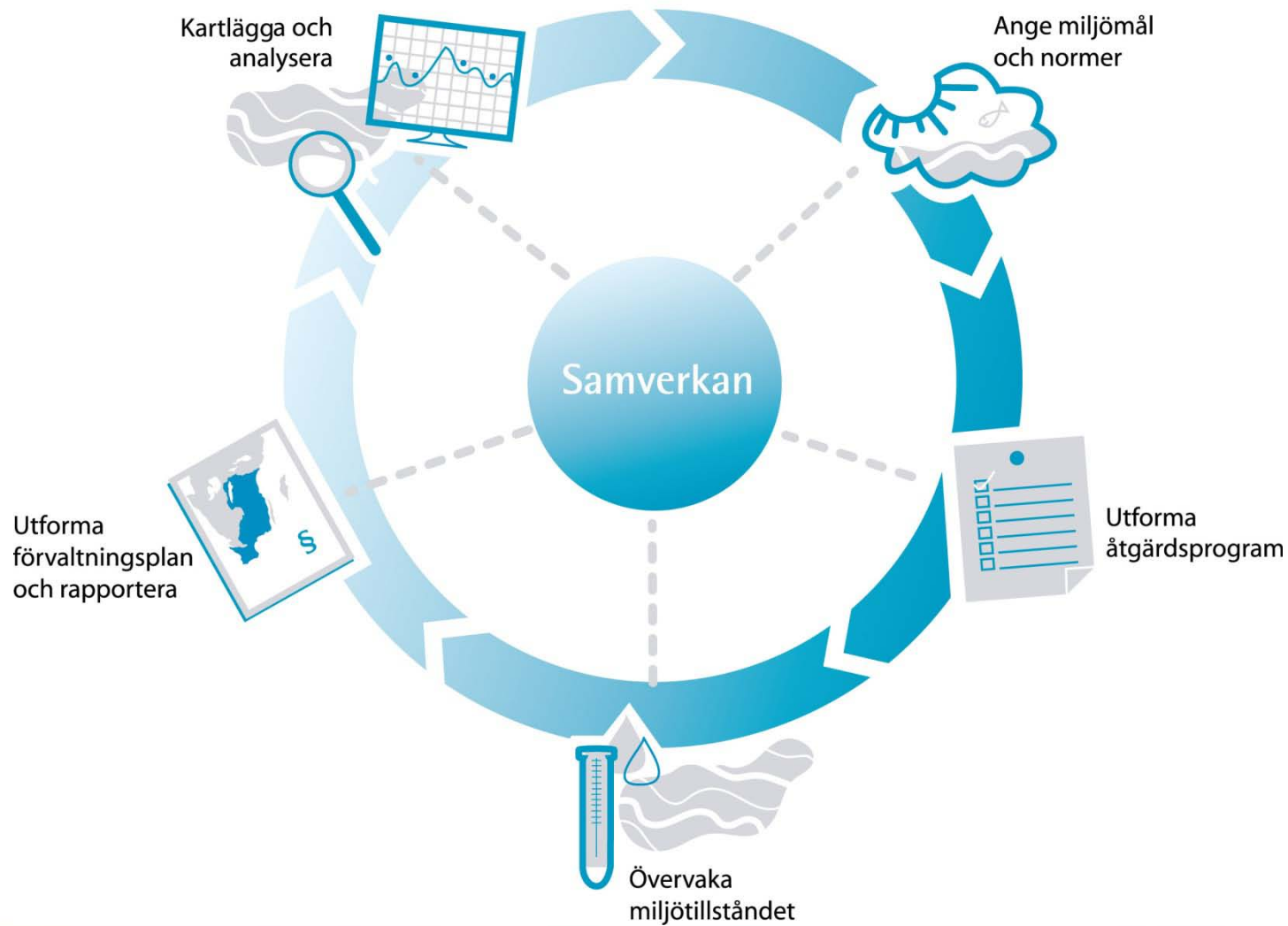
Demokrati och delaktighet

- Direktivet är tydligt på att alla berörda ska ges möjlighet att vara delaktiga
- Delaktighet uppnås via samverkan på olika nivåer:
 - Grundinformation
 - Samråd
 - Aktiv delaktighet

Samverkansmöte Viskan 2008-03-16

Statusklassning

- 2013 statusklassningen för alla vattenförekomster kommer att uppdateras

Övervakningsprogram

- 2011 Nytt program för SRK (samordnad recipientkontroll) för Tidån
- Nov 2012 övervakningsprogram rapporteras till EU
- 2013 – 2014 Revidering av länsstyrelsernas regionala övervakningsprogram

Samverkan

- 2013 Översikt över väsentliga frågor går ut på remiss dec - juni

Åtgärdsprogram

- Nuvarande åtgärdsprogram – 38-listan – och underlagsdokument fastställdes 2009 och gäller för perioden 2009-2015
- Reviderat åtgärdsprogram skall fastställas 2015
- Åtgärdsunderlag för delområden, tex Tidån, skall vara framtagna till juni 2013
- Arbetet med åtgärdsunderlagen behöver påbörjas tidigt då detta underlag behövs för att få fram styrmedelsåtgärder till ÅP 2015

Väsentliga frågor för åtgärdsprogrammet

- Skapa en tydlig koppling mellan styrmedelsåtgärder och fysiska åtgärder för att visa att åtgärdsprogrammet är genomförbart
- Förbättrad styrmedelsanalys för att få till rätt åtgärd med rätt medel på rätt plats
- Bättre koppla vattenförvaltningens åtgärdsprogram till svenskt övergripande och långsiktigt miljöarbete för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten

Kapitel 1 – Beskrivning av området

Kapitel 2 – Miljöproblem i ytvatten

- Försurning
- Övergödning
- Fysisk påverkan
- Miljögifter

Kapitel 3 – Miljöproblem i grundvatten

Kapitel 4 – Förslag på åtgärder i området - prioritering

Varje miljöproblem i kapitel 2 och tre innehåller:

- Tillstånd
- Förbättringsbehov
- Påverkanskällor
- Genomförda/Påbörjade åtgärder

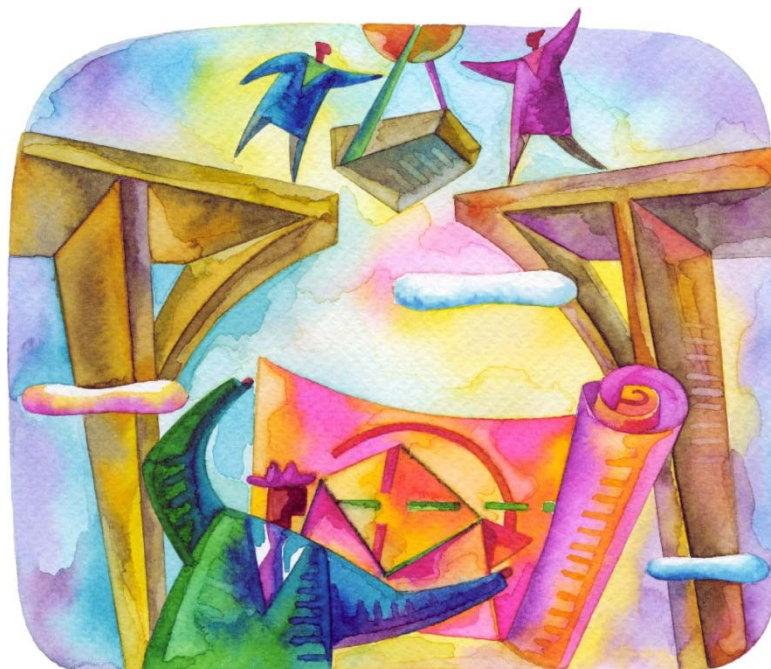
Kapitel 4 prioriteringarna

1. Områdesanalys – tex områden med stora problem med övergödning eller fysisk påverkan pekas ut
2. Påverkansanalys – vilka påverkanskällor finns för de utpekade områdena
3. Åtgärdsanalys – potentiella åtgärder för de aktuella miljöproblemen
4. Multikriterienalays – hur väl olika åtgärdsalternativ uppfyller syftet/syftena
 - Kostnadseffektivitet
 - Synergieffekter
 - Samverkansmöjligheter
 - Finansieringsmöjligheter
 - Hindersanalys
5. Slutligt åtgärdsförslag

Vad innebär vattendirektivet för kommunen?

- Åtgärder
- ÖP
- Detaljplaner
- Underlag

Kommunernas roll

- Helhetsperspektivet innebär att många delar av kommunens verksamhet kommer att beröras t.ex. miljö, plan, tekniska m fl.
- Tillhandahålla data och tillföra kunskap
- MKN - Kommunerna ska verka för att miljökvalitetsnormer klaras
- Åtgärder - ansvarig myndighet i distriktet ställer genom beslut om åtgärdsprogram krav på ansvariga myndigheter och kommuner att se till att åtgärder faktiskt vidtas. Kan komma att påverka många delar av kommunal verksamhet!
- Fysisk planering - vattenfrågorna kommer få en starkare ställning i den kommunala fysiska planeringen.
- Påverkan genom samverkan - information, kommunikation, samråd

När kan kommuner påverkas av regler om MKN och Åtgärdsprogram?

- Tillsyn
- Prövning
- Föreskriftsarbete
- Planläggning
- Miljömålsarbete
- Verksamhetsutövare
- Utbildning, information
- ?

Nuvarande åtgärder och "38-listan"

- **32.** Kommunerna behöver, inom sin tillsyn av verksamheter och föroreningsskadade områden som kan ha negativ påverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

"38-listan"

- **33.** Kommunerna behöver ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

"38-listan"

- **34.** Kommunerna behöver inrätta vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala dricksvattentäkter som behövs för dricksvattenförsörjningen, så att dricksvattentäkterna långsiktigt bibehåller god kemisk status och god kvantitativ status.

"38-listan"

- **35.** Kommunerna behöver tillse att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³/dag, har god kemisk status och god kvantitativ status och ett långsiktigt skydd.

"38-listan"

- **36.** Kommunerna behöver utveckla sin planläggning och prövning så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

"38-listan"

- **37.** Kommunerna behöver, i samverkan med länsstyrelserna, utveckla vatten- och avloppsplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.

"38-listan"

- **38.** Kommunerna behöver i sin samverkan med länsstyrelserna ta fram underlag och genomföra åtgärder för att minska påverkan från de delar av det rörliga friluftslivet, ex. båtutrustning,

Miljökvalitetsnormer i fysisk planering

PBL

- * I 2 kap. 2 § första stycket fjärde meningen föreskrivs att planläggning får inte medverka till att en miljökvalitetsnorm överträds.
- * Enligt andra stycket i samma paragraf skall detta beaktas även andra ärenden enligt lagen. Det gör att miljökvalitetsnormer skall beaktas även i till exempel bygglovsärenden.

MB

- * I 5 kap. 3 § miljöbalken föreskrivs att kommuner och myndigheter skall iaktta miljökvalitetsnormer vid planering och planläggning.
- * Därutöver föreskrivs att det i översiktsplaner skall redovisas hur kommunerna avser att iaktta miljökvalitetsnormer (4 kap. 1 § andra stycket 3 plan- och bygglagen).

Översiktsplaner

- Översiktsplanen är mark och **VATTEN** planering.
- I ÖP ska framgå hur kommunen avser att följa gällande MKN (PBL 4 kap. 1§).
- Genom att alltid beakta vattenfrågorna vid översiktsplaneringen uppmärksammas rent vatten som en resurs och kostnadskrävande åtgärder kan undvikas.

Viktiga frågor att belysa i ÖP

- Hur bidrar kommunens utbyggnadstakt till ökad belastning på reningsverk? Behövs nya tillstånd, ombyggnader eller nylokaliseringar?
- Bidrar spridd bebyggelse till ökade utsläpp från enskilda avlopp som kan påverka vattenförekomster negativt?

Visby avloppsreningsverk

Viktiga frågor att belysa i ÖP

- Sker omfattande exploatering på viktiga inströmningsområden till grundvattenförekomster?
- Kan enskilda större projekt såsom tunnlar och schaktarbeten som har avvattande effekt påverka grundvattenrörelser och skyddande jordlager för grundvatten?

Viktiga frågor att belysa i ÖP

- Hur mycket bidrar dagvattenhanteringen till ökad hydrologisk belastning, förorening och erosionsrisk i närbelägna ytvattenförekomster?
- Kan föreslagna anläggningar i eller i anslutning till vattenområden såsom småbåtshamnar, vågbrytare och skyddsvallar påverka vattenkvaliteten?

Grundvatten

Under kommunen rinner Alnarpsströmmen. Mellan Bara och Klågerup finns ett tillrinningsområde där vatten strömmar ner. Ett nytt förslag till vattenskyddsområde och avgränsning av detta utreds. Malmö tar delar av sitt vatten från Alnarpsströmmen, i Grevie vattentäkt, nedströms från vattenskyddsområdet i Svedala kommun.

Fågelsjöar

Det finns ett stort antal sjöar i Svedala kommun. Det är slättsjöar som är svåra att komma till. Vissa ligger dessutom på godsens marker där vägar ner till sjöarna saknas. Dessa sjöar har stor betydelse för fågel och vilt i området. Eftersom både fåglar och annat vilt är känsligt för störningar bör vissa sjöar, som Börringesjön, Fjällfotasjön och Björkesåkrasjön, förbli ostörda.

Fjällfotasjön lämpar sig inte för friluftsliv under sommarhalvåret, men vintertid är den en populär sjö för långfärdsåkning på skridsko, eftersom den är grund och fryser snabbt. Fåglarna är inte beroende av sjön vintertid och skridskoåkning på sjön anses inte störa viltet i någon större omfattning.

Sege å projektet

Sege å projektet som omfattar alla sju kommunerna längs med Sege å kom till för att minska näringsläckaget från Sege å till Öresund. Projektet har under perioden 2000-2006 resulterat i cirka 45 ha dammar varav 40 ha inom kommunen. Större delen av Svedala kommun tillhör Sege ås avrinningsområde och kommunen omfattar ungefär halva åns totala avrinningsområde. Förutom att minska näringsläckaget skapar dammarna nya biotoper och den biologiska mångfalden kring ån gynnas.

Enligt Länsstyrelsens rapport Våtmarksstrategi för Skåne (2007) bör kommunerna i översiktsplanen reservera de områden där våtmarksåtgärder i framtiden är möjliga. Svedala kommun har därför tagit fram en rapport över lämpliga lägen för våtmarksanläggning i Sege åns avrinningsområde. Rapporten kommer att användas för att undvika att värdefulla lägen byggs igen och för att underlätta vid framtida planer på våtmarksanläggning.

Alnarpsströmmen, bild från Samarbetskommittén för Alnarpsströmmens hemsida, www.alnarpsstrommen.nu.

Exempel på arbetsmetod i ÖP

1. Ta fram en kartbild över vattenförekomster och dess status.
2. Analysera hur markanvändningskartan förhåller sig till vattenförekomsterna.
3. Identifiera utifrån markanvändningskartan de största potentiella hoten som kan påverka vattenförekomster.
4. Identifiera skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kan minska påverkan.
5. Utred svåra frågeställningar.
6. Ompröva och förändra planförslaget om det behövs för att kunna följa normerna.
7. Redovisa de konflikter som kan finnas mellan exploatering och MKN.
8. Motivera varför det går att följa MKN i konfliktsituationer.
9. Ta ställning till att följa, alternativt att inte följa, MKN.

Översiktsplan

- I planeringsunderlaget är miljöproblemen:

- Övergödning
- Miljögifter
- Kontinuitetsförändringar
- Morfologiska förändringar
- Flödesförändringar

relevanta för ÖP.

Detaljplaner

- De nya kraven för MKN innebär att kommunen kommer att behöva göra en påverkansbedömning av de vattenförekomster som berörs av ett detaljplaneförslag.
- Länsstyrelsen har att pröva kommunernas detaljplaner ur ett antal aspekter, däribland hur MKN enligt 5 kap. MB iakttas.

Detaljplaner

- Det är viktigt att belysa MKN för vatten så tidigt som möjligt i detaljplaneprocessen.
- Första tillfälle att beakta MKN för vatten är i behovsbedömningen.

Frågor att besvara i behovsbedömning

1. Vilken/vilka vattenförekomster berörs?
Både grundvattenförekomster och ytvattenförekomster kan vara aktuella.
2. Vilken status har vattenförekomsten och ifall statusen är sämre än god, vilken typ av miljöproblem har orsakat denna sämre status?
3. Är dagens status sämre än det som MKN kräver eller inte?

Detaljplan

- Det behövs även en bedömning om hur planen kan komma att påverka möjligheten att uppnå MKN, om planen kommer bidra till en förbättring av vattenkvaliteten eller om planen kommer att bidra till en försämring av vattenkvaliteten eller inte har någon påverkan på vattnet.
- I de fall detaljplanen kan antas bidra till att berörd/berörda vattenförekomster inte uppnår god status ska denna bedömning alltid tas upp i efterföljande miljökonsekvensbeskrivning.

Viktigt att tänka på i detaljplaneprocessen

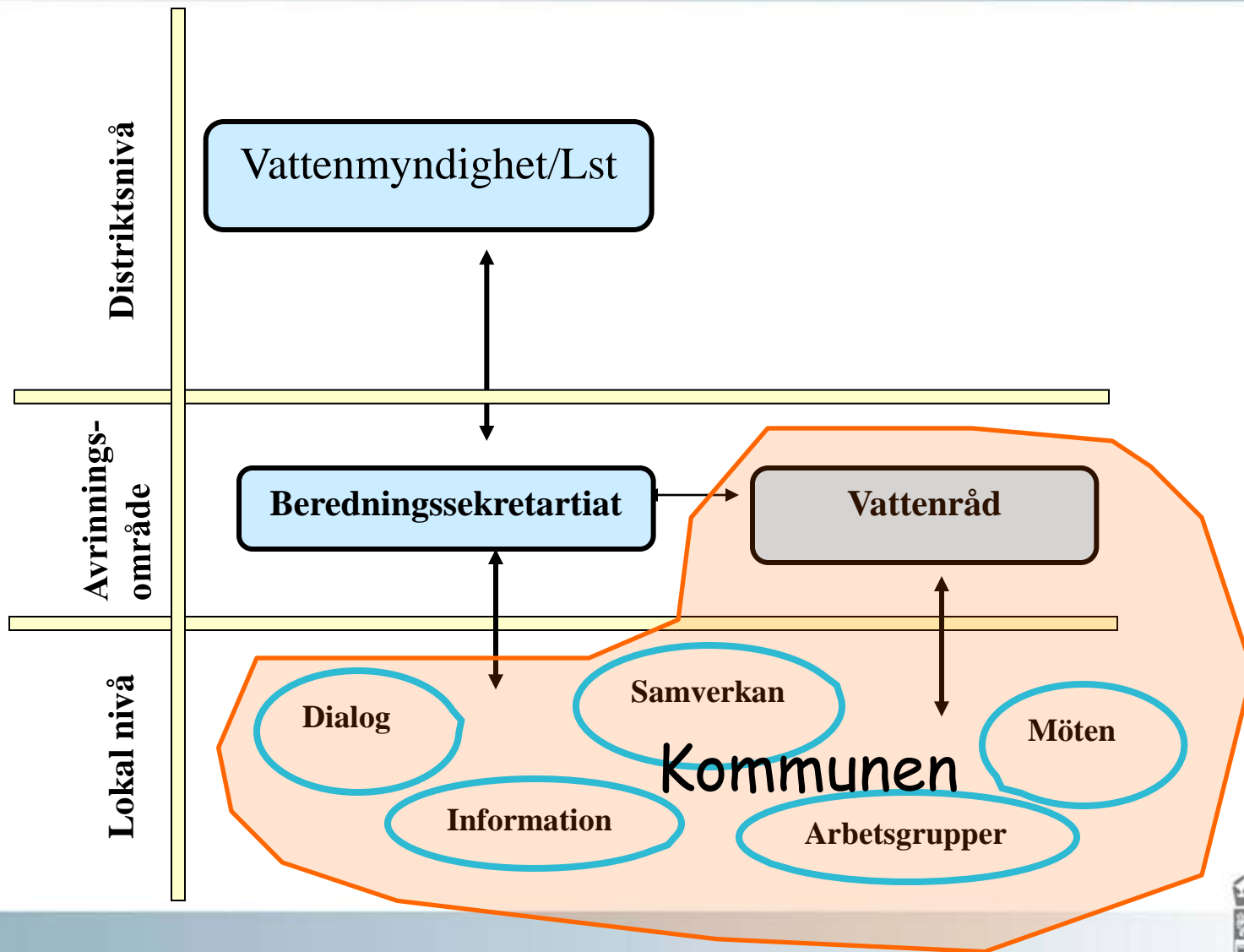
- Kumulativa effekter
- Klimatanpassning
- Speciellt analysera påverkan vid:
 - Områden med stor andel hårdgjorda ytor
 - Områden med enskilda avloppsanläggningar
 - Större dräneringsarbeten
 - Områden med förorenad mark
 - Schaktnings- och utfyllnadsarbeten
 - Bebyggelse i översvämning känsliga områden
 - Vattenverksamheter

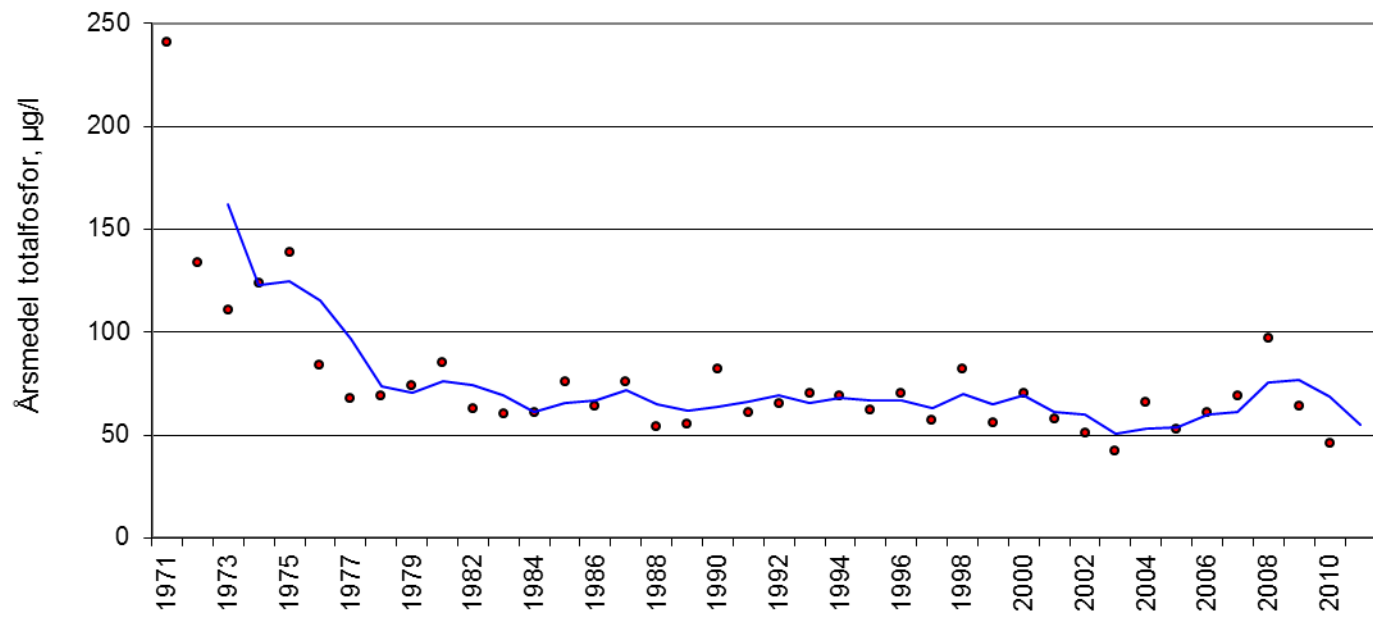

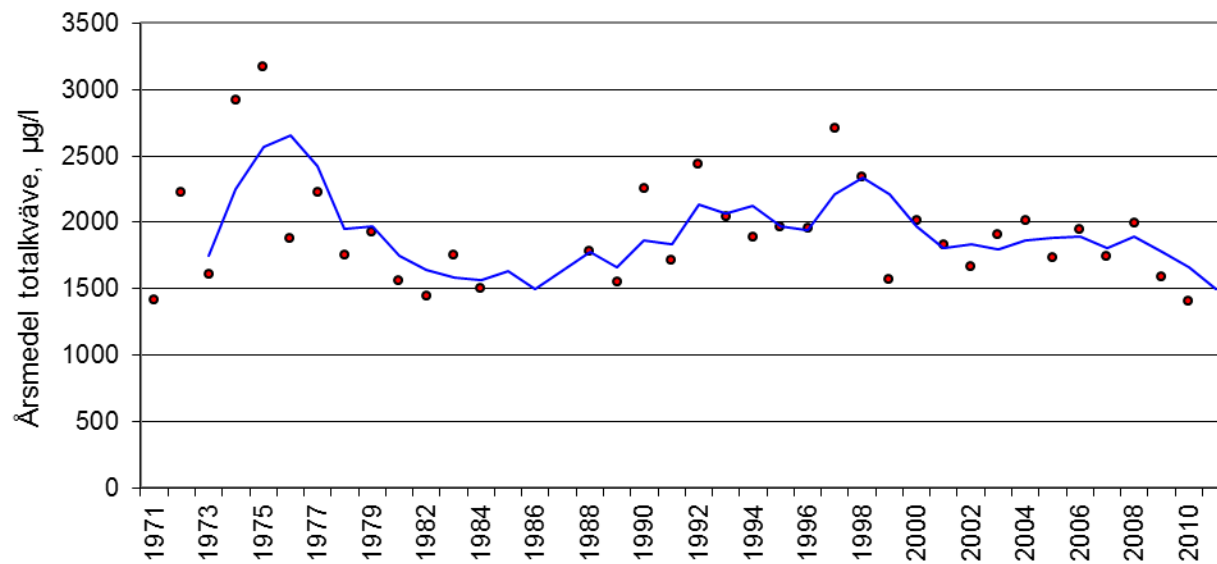
Samverkan

- Mellankommunala
samarbetsgrupper
- Vattenråd
- Projekt

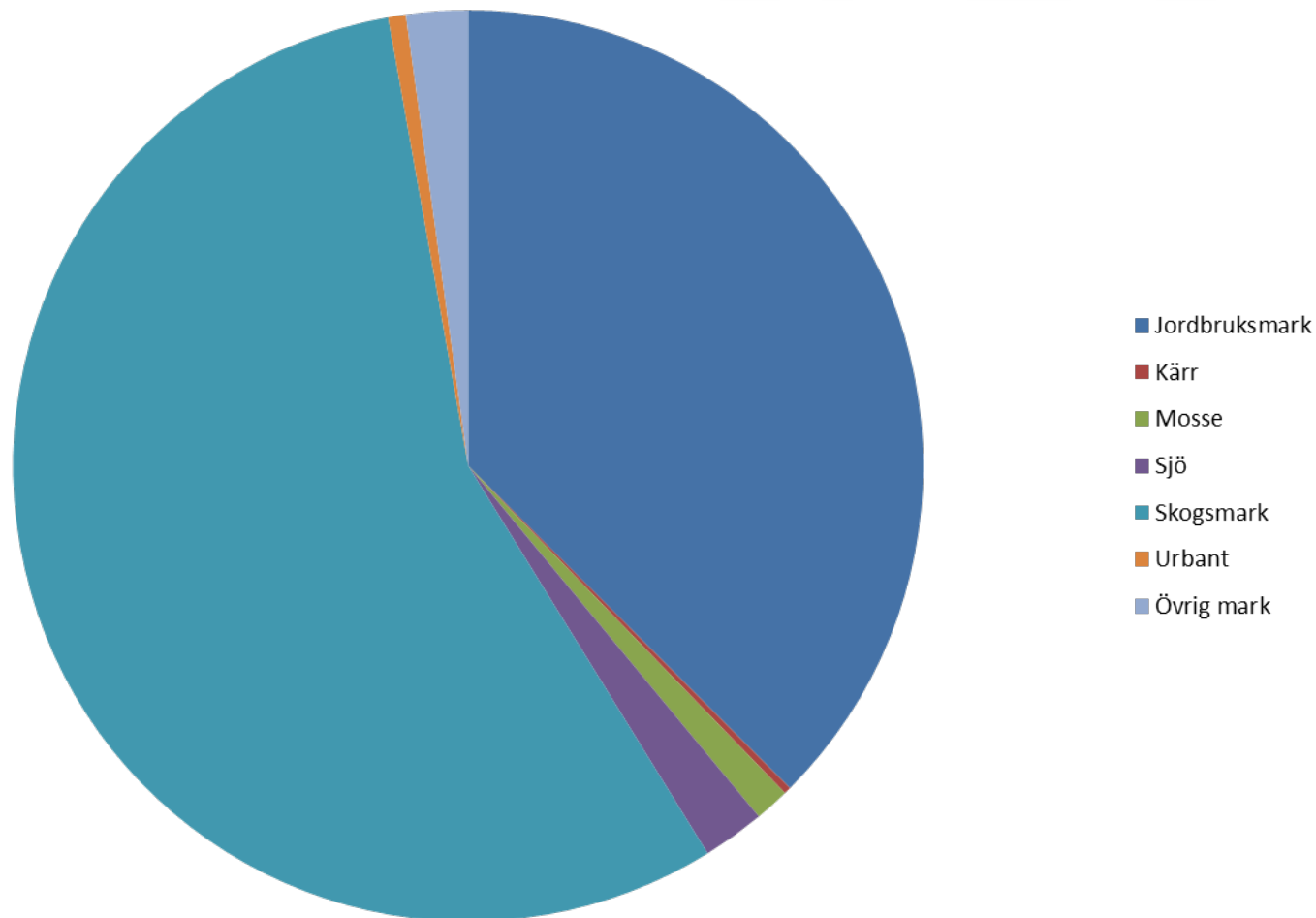

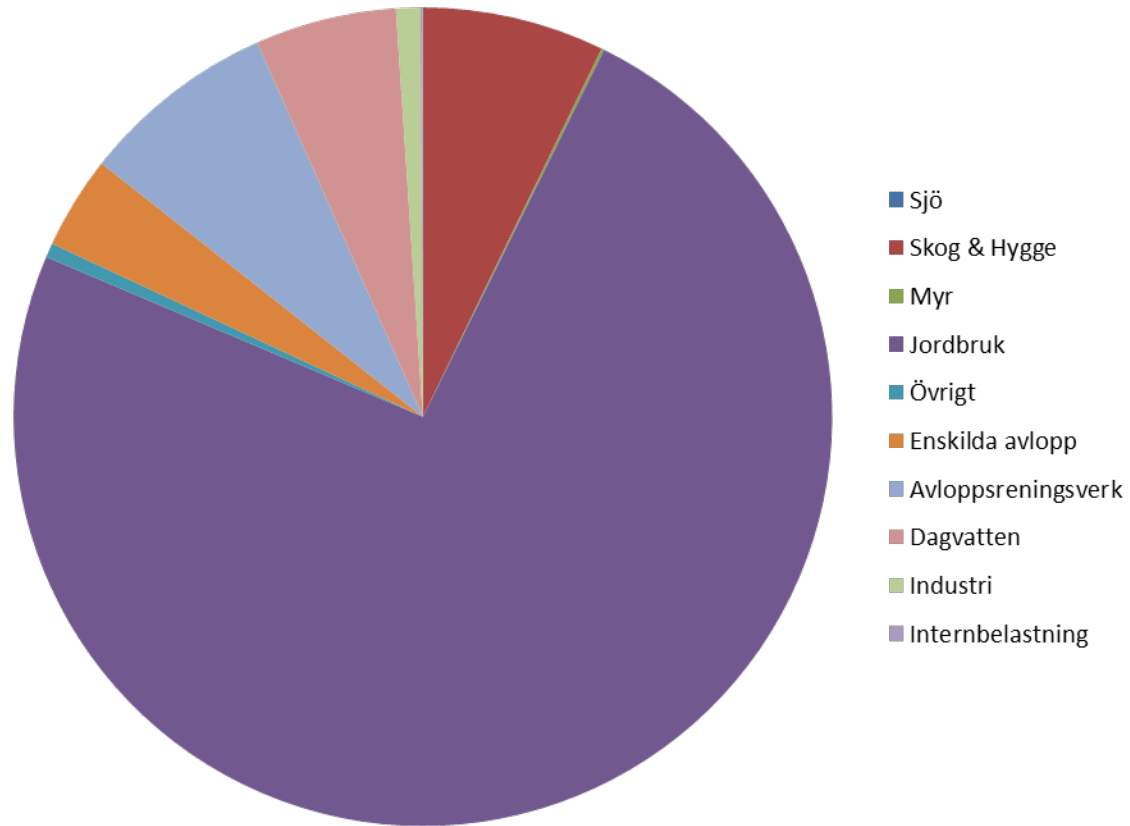

Markanvändning Tidän

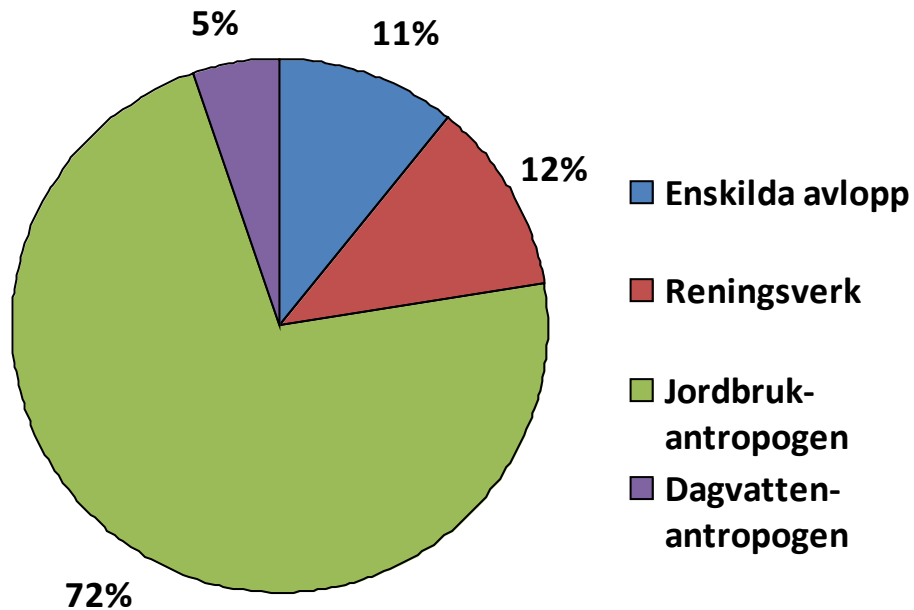
Källfördelning Totalfosfor Tidans avrinningsområde

Total årlig belastning ca 37 ton varav 26 ton är antropogent

Antropogen fosforbelastning Tidån

Källfördelning Totalkväve Tidans avrinningsområde

